

dům umění
ústí nad labem

TVARY MYŠLENEK

16/2 - 1/4 2017

konceptuální,
konstruktivní
a lyrické tendence
v českém umění
z ústeckých
soukromých sbírek

Marie Blabolilová, Václav Boštík,
Jitka Géringová, Daniel Hanzlík,
Pavel Hayek, Dalibor Chatrný,
Jiří John, Roman Kameš,
Olga Karlíková, Jan Koblasa,
Jiří Kolář, Martin Kolář,
Stanislav Kolíbal, Inge Kosková,
František Kowolowski, Jan Kubíček,
Jiří Kubový, Alena Kučerová,
Petr Kvíčala, Karel Malich,
Milan Maur, Vladislav Mirvald,
Daisy Mrázková, Ladislav Novák,
Jan Řezáč, Zdeněk Sýkora,
Jiří Valoch, Martin Zet

Kurátor: Michal Koleček

Dům umění Ústí nad Labem Fakulty umění a designu
Univerzity Jana Evangelisty Purkyně
Klíšská 1101/129a, 400 96 Ústí nad Labem
(vedle vysokoškolských kolejí K 1, K2)
trolejbus 52, 58, 59, autobus 9, 17, 27,
zastávka Klíše - lázně

Zahájení výstavy
proběhne ve středu
15/2 2017 v 18 hodin
v Domě umění
Ústí nad Labem.

Otevřeno:
ÚT-SO 10-18 hodin
vstup zdarma

Informace o výstavě a doprovodném programu naleznete
na www.duul.cz a na facebooku.

Tvary myšlenek

Kurátorský záměr výstavy *Tvary myšlenek*, jež je sestavena ze soukromých sbírek osobností spojených s kulturním a uměleckým životem v Ústí nad Labem, předkládá divákovi k prozkoumání dvě vzájemně provázané obsahové roviny. Shromážděná kolekce uměleckých děl reprezentuje vývoj českého výtvarného umění od poloviny šedesátých let minulého století až po období po roce 2000, přičemž se soustředí především na autorské výkony tendující ke konceptuálnímu, (neo)konstruktivistickému a lyrickému zaměření. Zároveň ovšem tak výrazná, byť dočasná, expozice vysoce kvalitního aktuálního umění upozorňuje na absenci adekvátní veřejné sbírkové činnosti v Ústí nad Labem a odkazuje ke stále ještě nedostatečně vnímanému potenciálu místního kulturního prostředí.

Výstava *Tvary myšlenek* v tomto smyslu do jisté míry navazuje na lokálně zaměřené kurátorské projekty z minulých let – *Paralelní historie: aktuální výtvarné umění v Ústí nad Labem mezi lety 1990–2009 (2010)* a *Ze středu ven – Umění regionů 1985–2010 (2014)*, které se pokusily o umělecko-historické a institucionální zhodnocení významu umělecké scény v Ústí nad Labem v širším kontextu. Na rozdíl od nich ovšem tato výstava sleduje vývoj umění již od šedesátých let dvacátého století. Tématem spojujícím tyto projekty je potom především kritika absence sbírkotvorné činnosti a také celkového zázemí pro aktuální uměleckou tvorbu v Ústí nad Labem. Soukromé sbírky v ústeckém regionu tuto činnost částečně nahrazují a výstava z nich čerpající vytváří temporální kolekci, která by za ideálních okolností snad mohla být součástí městské muzejní instituce.

Motivace, příčiny a způsoby vzniku i vývoj soukromých ústeckých sbírek byly však v mapovaném období odlišné od sbírkotvorné činnosti, kterou vnímáme u klasických sběratelů. Zařazení jednotlivých umělců a jejich děl do sbírkových souborů v převážné míře ovlivňovaly úzké vztahy mezi umělci-sběrateli či kurátory-sběrateli. Z toho vyplývalo i specifické tematické zaměření sbírek, které se rodily na základě interakcí uvnitř umělecké scény. Především v předrevolučním období, ale také ještě po celá devadesátá léta minulého století, bylo díky těmto okolnostem paradoxně snadné zakládat a rozšiřovat velice kvalitní privátní kolekce. Charakter takové akviziční činnosti na výstavě dokresluje texty majitelů, které popisují konkrétní situace, jež vedly k získání jednotlivých artefaktů.

Koncepční zaměření výstavy *Tvary myšlenek* potom sleduje vývoj českého výtvarného umění zastoupeného převážně pozdně modernistickým východiskem s důrazem kladeným na lyricko-abstraktní, minimalistické, konceptuální a (neo)konstruktivistické tendence. Tato tradice měla v rámci regionu poměrně široké zastoupení, protože v sedmdesátých a osmdesátých letech dvacátého století bylo pro nezávislou scénu figurální zobrazení spojeno především s oficiálním uměním, které reprezentovalo ideologii reálného socialismu. Je tedy nasnadě, že se vyhraněné sběratelské osobnosti skrze vlastní uměleckou nebo kurátorskou činnost setkávaly s autory, jejichž tvorba nesla podobné estetické a formální hodnoty. Výstava *Tvary myšlenek* toto propojení sleduje na již výše zmíněné osobní rovině, ale také v kontextu samotného výtvarného umění – jsou na ní zastoupeni autoři, kteří vycházejí z příbuzného názoru, ačkoliv je dělí generační rozdíl.

Časová linie výstavy *Tvary myšlenek* začíná díly generace aktivní již v padesátých letech minulého století. Tato díla zastupují okruhy, které jsou spojeny s tzv. vizuální poezií respektive lyrizující abstrakcí (Václav Boštlík, Jiří John, Jan Koblasa, Jiří Kolář nebo Ladislav Novák a také Alena Kučerová či Daisy Mrázková a v návaznosti na ně Marie Blabolilová). Na druhou stranu v téže době vznikají díla, která byla označována jako „druhá avantgarda“ – (neo)konstruktivismus a hnutí Nové citlivosti. Ta se vyznačují racionálně kontrolovanou skladbou, vztahy mezi geometrickými plochami nebo snahou zachytit plochu jako prostor za pomoci proporčních konstrukcí (lounská škola – Vladislav Mirvald a především Zdeněk Sýkora, ale také Stanislav Kolíbal, Jan Kubíček či Karel Malich).

Od konce šedesátých let se pak formuje konceptuální směr (především tzv. brněnský okruh) charakteristický tím, že finální podoba díla je primárně výsledkem umělceva intelektu (Dalibor Chatrný či Jiří Valoch a do značné míry také Jiří Kubový). S vyvrcholením modernismu rovněž dochází k dematerializaci tradičních uměleckých forem. Konceptuálním výkonem může tedy být i téměř nehmotný artefakt, často ve formě bezprostředního záznamu, do značné míry inspirovaný například přírodními procesy (Olga Karlíková, Inge Kosková a o něco později také Milan Maur a v jistém smyslu také Roman Kameš).

Neokonceptuální tendence na výstavě představují umělci, kteří jsou převážně spojeni s atmosférou devadesátých let dvacátého století. Jejich snahou bylo propojit tradici pozdní fáze moderního umění s novým tematickým a do jisté míry také socio-kulturním, civilistním zaměřením. Na výstavě jsou tyto proudy reprezentovány významnými generačními osobnostmi (Pavel Hayek, František Kowolowski, Petr Kvičala, Martin Zet) a také zástupci tzv. ústeckého neokonceptuálního okruhu (Jitka Géringová, Daniel Hanzlík, Martin Kolář, Jan Řezáč).

Tímto se navracíme ke vlivu kruciólní osobnosti českého umění druhé poloviny dvacátého století a na výstavě zastoupeného Jiřího Koláře, jenž se soustředěně věnoval tématu všednosti a zájmu o periferii. (Ostatně Jiří Kolář zasáhl i při formování konceptuálního a (neo)konstruktivistického okruhu, když k jejich etablování přispěl nejen svým názorovým vlivem, ale také uvedením československého umění do mezinárodního kontextu.) A Jiří Kolář nakonec přímo či zprostředkovaně fascinoval také autory ústecké, aby je nasměroval ke vnímání nejenom jedinečnosti uměleckého vyjádření, ale také ke zjitřené citlivosti k prostředí, ze kterého vycházel a v němž umanutě hledají svoji inspiraci.

Barbora Hájková s přispěním Michala Kolečka

Dům umění Ústí nad Labem

Fakulty umění a designu Univerzity Jana Evangelisty Purkyně

Klíšská 1101/129a, 400 96 Ústí nad Labem

www.duul.ujep.cz

facebook: Dům umění Ústí nad Labem

e-mail: duul@ujep.cz

tel.: +420 475 285 188

Fakulta umění a designu

Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem

Pasteurova 9, 400 96 Ústí nad Labem

www.fud.ujep.cz

umění, kultura, kreativita, výzkum,
vzdělání, společenská zodpovědnost

